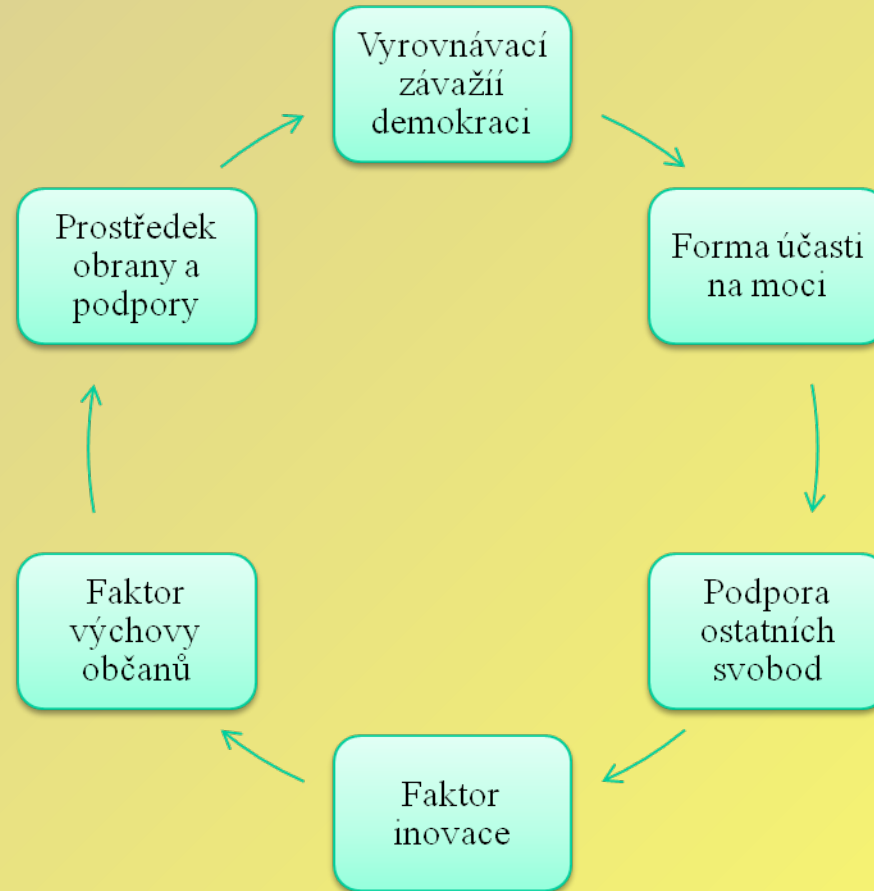

MIKROEKONOMIKA

Neziskové organizace v kontextu
ekonomiky

Opodstatnění existence neziskových organizací

- **Opodstatnění svobody sdružování**

- **Brzdy svobody sdružování**

Konkurence vůči vládnoucí moci

Riziko „dát do hry“ demokratické svobody

Obava státní moci z růstu majetku NNO

Riziko zkosnatění činnosti organizace

Triumf zájmů jednotlivců nad obecnými zájmy

U kořenů dnešních neziskových organizací stojí **filantropie**, stejně jako u kořenů **charity**.

Opodstatnění existence NO nelze tedy vysvětlovat jen v kontextu svobody sdružování.

- **Filantropie**

Z řeckého philanthropos – láska k lidem

= snaha pomoci motivovaná láskou k bližnímu
nachází vyjádření v neziskových aktivitách.

- **Charita**

= (z lat. caritatem) označuje křesťanskou lásku

Charitativní organizace bývaly výsledkem či vyjádřením velkodušnosti či dobročinnosti. Postupně však dobročinné instituce začaly přecházet pod vliv státu.

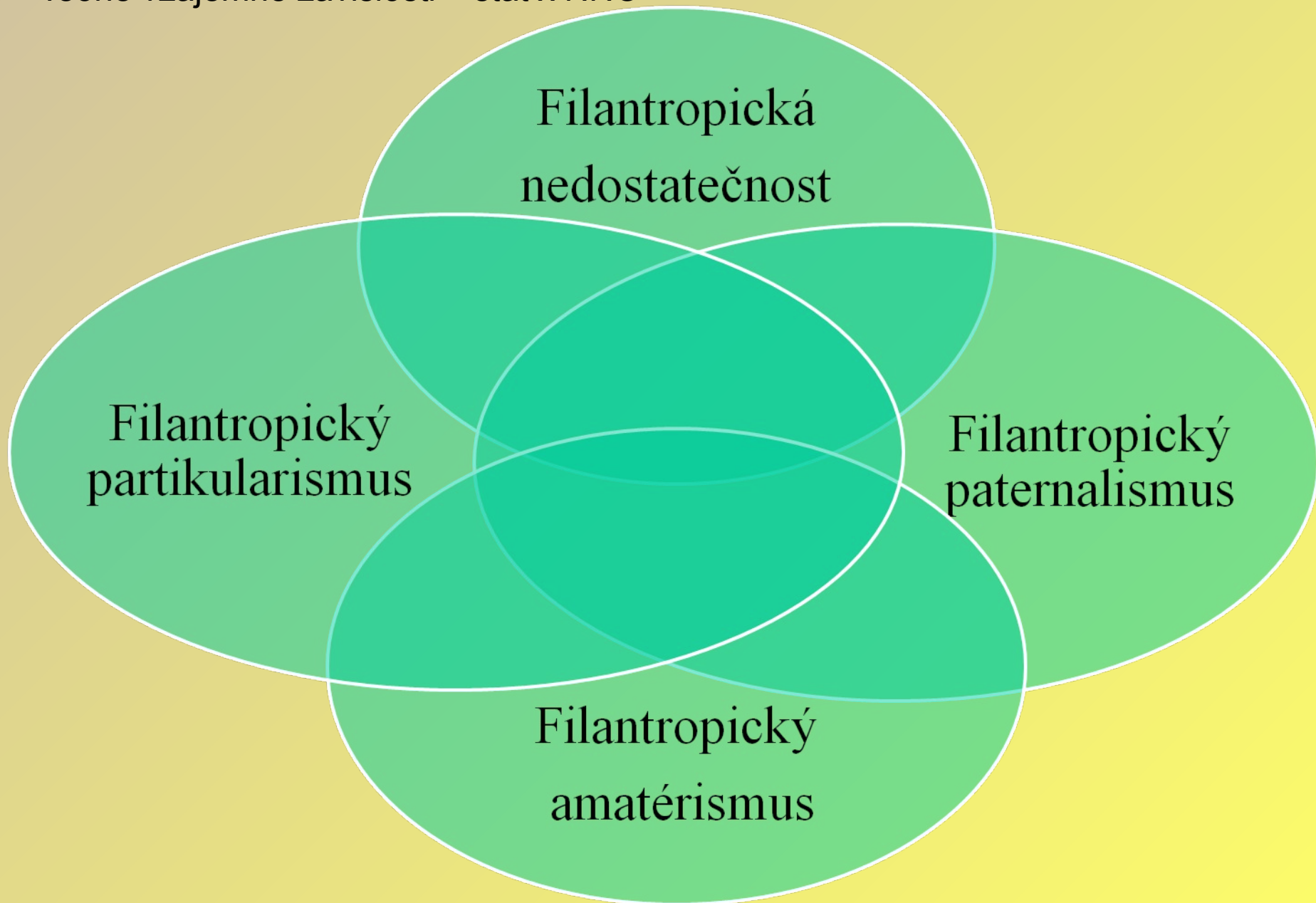
Základy teorie neziskových organizací

- **Teorie vládních a tržních selhání (teorie veřejných statků)** □
 - selhání trhu = existence veřejných statků (jsou vyřazeny z tržního mechanismu) □
 - selhání státu = potřeby menšin mohou zůstat neuspokojeny.

- **Teorie informační asymetrie**

- selhávání smluvních vztahů (spotřebitelé postrádají dostatek informací k posouzení kvality statků či služeb, které nakupují, spotřebovávají).
- je těžké prověřit kvalitu služeb – NNO mají status důvěryhodnosti

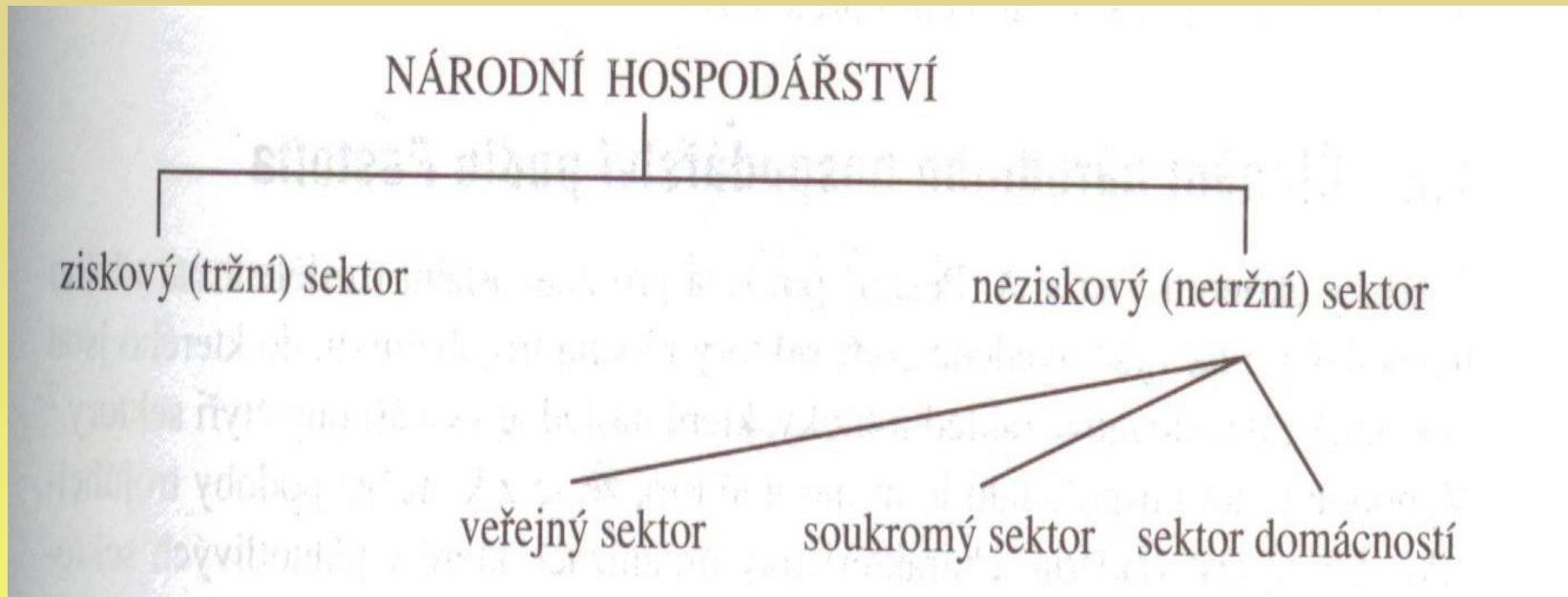
Teorie vzájemné závislosti – stát x NNO

Společenský význam neziskových organizací

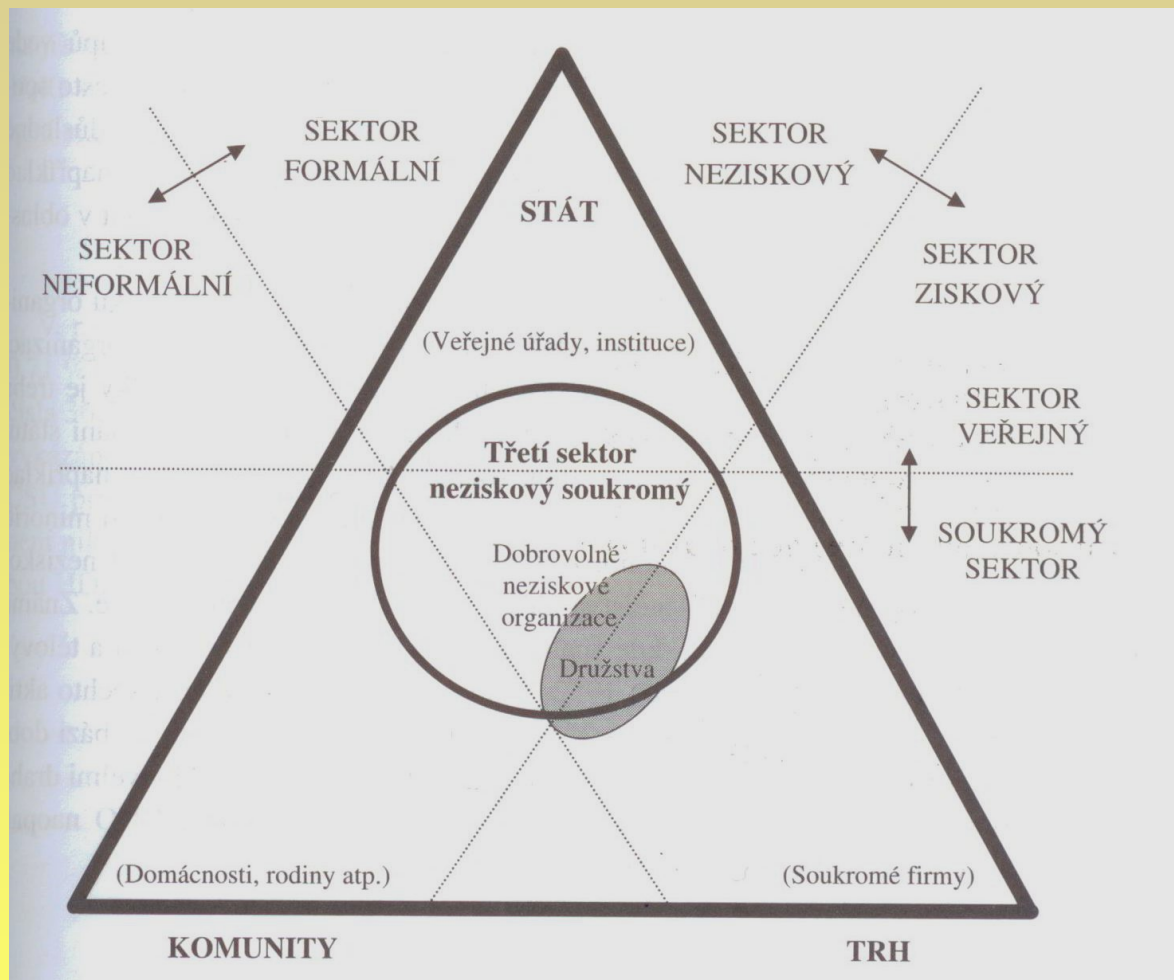
- Nezisková organizace (nonprofit, nověji not-for-profit)
= organizace, jejímž posláním je něco jiného než tvorba zisku pro její vlastníky, obvykle poskytování služeb.
- Jejich role je významná od Velké francouzské revoluce, kdy se začala vytvářet občanská společnost.
- Důvody vzniku:
 - 1) Společenské: touha občanů podílet se na řízení společnosti
 - 2) Ekonomické: snaha tlumit důsledky tržního selhávání (zejm. v sociální oblasti)

Členění národního hospodářství podle principu financování

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ	FINANCOVÁNÍ	ŘÍZENÍ SPRAVA	ROZHODOVÁNÍ	CÍLOVÁ FUNKCE
ZISKOVÝ SEKTOR	Prodej statků a služeb	Soukromá		Poskytování statků a služeb, zisk
NEZISKOVÝ SEKTOR				
Veřejný	Přerozdělovací procesy	Veřejná	Veřejná volba, veř. kontrola	Veřejná služba
Soukromý	Soukromé, veřejné			Přímý užitek
Domácnosti				Formování občanské společnosti

Sektorový model společnosti dle Pestoffa a Hunčové

- Organizace hraniční a smíšené

- 1) Smíšená organizace
soukromá střední škola

- 2) Hraniční organizace
státní podnik (i družstva)

- Jak třetí sektor zasahuje do ostatních sektorů?

1) Do sektoru domácností

- vytváří se spolky a seskupení, které mají charitativní zaměření, např. využití volného času dětí a mládeže, ale i neformální spolky, které hájí zájmy určité skupiny či komunity občanů
- Domácnosti jsou zásobníkem financí a dobrovolnické práce, ale jsou také klienty!

2) Do ziskového sektoru

- zasahuje tak, že neziskové aktivity jsou realizovány s využitím dostupných právních norem, tj. mohou být založeny akciové společnosti, s. r. o. a družstva s posláním realizovat služby v oblasti charity, vzdělávání, sportu atd.
- vztah k soukromému ziskovému sektoru – forma sponzorství, ale také konkurence (hlavní činnost i získávání zdrojů z veřejných rozpočtů)!

3) Do veřejného sektoru zasahuje:

- přímo v souvislosti s problematikou filantropie

- formu přesunu finančních zdrojů (dotace, granty, daňové úlevy)

- **Základní charakteristiky NO**

= organizace charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání.

- **Jedná se o následující typy organizací:**
 - Zájmová sdružení právnických osob
 - Občanská sdružení včetně odborových organizací
 - Politické strany a hnutí
 - Státem uznané církve a náboženské spol.
 - Nadace a nadační fondy
 - Obecně prospěšné společnosti
 - Veřejné vysoké školy
 - Obce

- Vyšší územně samsprávné celky
- Organizační složky státu a uzemních samosprávných celků (do r. 2001 rozpočtové organizace)
- Příspěvkové organizace
- Státní fondy

TYPY NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

- **Spolky a pobočné spolky** (nově podle NOZ), dříve občanská sdružení a jejich organizační jednotky (podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů),
- **Nadace a nadační fondy** (dříve podle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, nyní podle NOZ).
- **Účelová zařízení církví**, zřizované církvemi a náboženskými společnostmi podle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností, v platném znění; dříve Církevní právnické osoby
- **Obecně prospěšné společnosti** podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech (nyní již zrušeného; existující obecně prospěšné společnosti však podle něj stále fungují)
- **Ústavy** (podle NOZ)
- **Školské právnické osoby**, registrované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a zahrnující ve významné převaze také církevní školy

◎ Bohatost poslání a cílů NO a prorůstání jejich činností napříč občanskou společností vyvolává potřebu jejich systematizace podle následujících třídících znaků:

- 1) Kritérium zakladatele**
- 2) Kritérium globálního charakteru poslání**
- 3) Kritérium právně organizační normy**
- 4) Kritérium financování**
- 5) Kritérium charakteristiky realizovaných činností (oborové členění)**

3) Kritérium právně organizační normy:

- a) Organizace založené podle zákona č. 171/2012 Sb, kterým se mění zákon č. 218/2000 Sb. Rozpočtová pravidla a č. 250/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.
- b) Organizace založené podle ostatních zákonů platných pro neziskové organizace.
- c) Organizace založené podle zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník.

Více viz. [Zákony týkající se NNO](#)

Financování nevládních neziskových organizací

- V NNO se využívá principu vícezdrojového financování, diverzifikace zdrojů by měla být tak široká, aby organizace nebyla závislá na jednom zdroji.

- Zdroje peněz pro neziskové organizace:
 - Členské příspěvky a zápisné,
 - Veřejné rozpočty,
 - Nadace a nadační fondy,
 - Firemní dárcovství,
 - Individuální dárcovství,
 - Loterie a sázkové hry,
 - Doplňková hospodářská činnost

- Dobrovolná práce členů
- = specifický nepeněžní zdroj, tento faktor činí NO konkurenceschopnými vůči komerčním organizacím v mnoha oblastech

- Členské příspěvky
- = základní příjmový zdroj v občanských sdruženích
- = podíl na celkových příjmech sdružení je různý, s čím vyšší hodnotou majetku sdružení hospodaří, tím je podíl členských příspěvků nižší (u nemajetných až 100%)

- Veřejné rozpočty
- = jsou rozhodujícím zdrojem financování zejména u neziskových organizací v sociální oblasti
- = paradoxem je, že se do příjmů neziskových organizací dostávají zprostředkovaně, prostřednictvím nadací a nadačních fondů

- Státní dotační politika
- = základní rámec, ve kterém poskytují prostředky ministerstva, krajské úřady a obce
- = nejvíce podporované oblasti:
 - Poskytování sociálních služeb
 - Rozvoj sportu a tělovýchovy
 - Rozvoj kultury a záchrana kulturního dědictví

- Individuální dárcovství
= peněžitý nebo věcný dar – odehrává se individuálním rozhodnutím, např. veřejnými sbírkami
- Loterie a sázkové hry
= daň z hazardních her – 23% a 35% (u technických her)

- Nadace a nadační fondy
= alokují peněžní prostředky formou darů na veřejně prospěšné účely
- Firemní dárcovství, firemní nadace a firemní nadační fondy
= zřízené firmami (a. s., s. r. o.)

- Doplňková hospodářská činnost
 - = významná především u vzájemně prospěšných organizací
 - = je vázána na jejich majetek
 - = často dosahují až 60% jejich příjmů

- Dobrovolná práce členů
- = zejména v občanských sdruženích je významným a samozřejmým zdrojem

Vize, poslání, funkce a cíle

- **Vize**

= vypracování formulace vize je první krok pro založení organizace, úspěšné uplatnění poslání a vypracování strategického plánu.

= Charakteristika formulace vize:

- Hledí do daleké budoucnosti
- Její definice je krátká
- Je srozumitelná pro každého
- Popisuje neměnný stav